

ELVEDA

ÇİNİLİ RIHTIM HAN

Tüm meslektaşlarımızın büyük ve derin anılarının saklı olduğu ÇİNİLİ RIHTIM HAN'a dün birlikte (10/9) veda ettik.

Nadir ELİBOL*

Gülhane Hatt-ı Hümayunu veya bildiğimiz adıyla Tanzimat Fermanı'nı demokrasiye geçiş gibi hatırlarız değil mi? Oysa, yabancıların uluslararası ticaretini güvence altına almak içindir. Gümrük İdareleri kurulmalı, yabancıların ticaret güvenliği organize edilmeliydi. Çünkü 1838'de İngiltere ile Osmanlı ilk ticaret anlaşması imzalamıştı. Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın zorlamasıydı. İngiliz tüccarlar yerli tüccarlarla aynı vergiyi ödeyecekti, sonra da vergi vermemeye çalışacaklardı. 1861'de Fransızlar'da taviz ve imtiyazlar aldılar. Vergilerimiz azaldı. Kırım Savaşı'na borçla girdik, borçlarımızı ödeyemedik. Duyun-u Umumiye kuruldu. 24 Ağustos 1854'de başladığımız borç ödemelerimiz 25 Mayıs 1954 yılına kadar devam etti. Bu borçların ödenmesi için gümrük vergilerimizin tahsilatını da onlar yapmaya başladılar. Gümrük İdarelerinin başına sahil ve sınırlarımıza Duyun-u Umumiye'nin adamlarını gümrükçü diye oturtmaya başladılar.

Karaköy (Karay köy) de yerleşik, Karaim yani Karay Yahudileri otururdu, tahmil ve tahliye işlerini, Topthane, kireç kapı ve Rihtim'da onlar yapardı.

Fransa'dan Michel (Misel) Paşa'yı getirdiler. Galata'ya rihtim yapmak istiyorlardı. Çalıştılar, ancak

para yoktu. Devreye Londra'lı işadamı Bay Rothschild girdi, Sirkeci ve Galata'ya rihtim ve hanlar ve antrepolar yapıldı. Borçlar çoğaldı, katlandı, ancak Çinili Rihtim Han ve Salı pazarı ambarları yükseldi, ortaya çıktı.

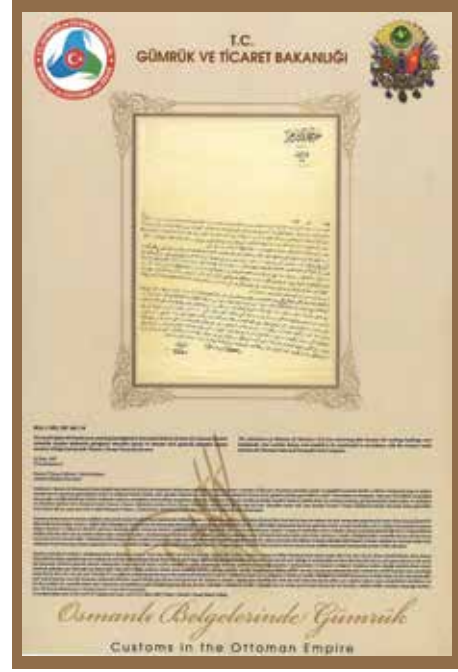
Çinili Han'ın, rihtimin borçları ödenemeyince, üstüne 1853'de Kırım Savaşı'nda İngilizlerin verdiği 3.000.000 Sterlin ve sonra 5.500.000 altın lira borcu eklenince, borçlarımız arttıkça arttı. Hem Kırım, hem Galata rihtiminin borcuna karşılık Mısır'dan gelecek vergi gelirleri, Suriye ve İzmir gümrüklerinin gelirlerini teminat isteyen Bay Rothschild Sultan II.Abdülhamit'in huzuruna çıkararak;

"Kudüs şehrinin, Filistin'in, Suriye'nin ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin, yeni kurulacak olan Yahudi devletine verilmesi karşılığında, Osmanlı devleti'nin tüm borçlarını sildirebilirim ve Balkanlarda Afrika'da kaybettiğiniz topraklarınızı geri verdirebilirim" teklifinde bulundu.

Abdülhamit teklifi reddet. Mustafa Kemal Atatürk bu borçları Lozan'da kabul etti ve ödedi. "Çinili Rihtim Han" Bu ülkenin bağımsızlık sembolüdür ve tarihidir.

30 Nisan 1861 tarihli Abdülmecit'in ferman ile Gümrük Nazırlığı bizlere emanet bırakılmıştı. (Ek 1)

Galata rıhtımına proje hazırlaması fermanla Fransız Marlıos Michel (Mişel) Paşa'ya 1 Mayıs 1879'da görev verilmişti. (Ek 2)

Gümrük İdaresine bina yetmeyince 21 Ekim 1897'de bu rıhtım han ve depoların yapılması için ferman buyrulmuştu. (Ek 3)

Onlar da 21 Mart 1898'de hanın projesini çizdiler. (Ek 4)

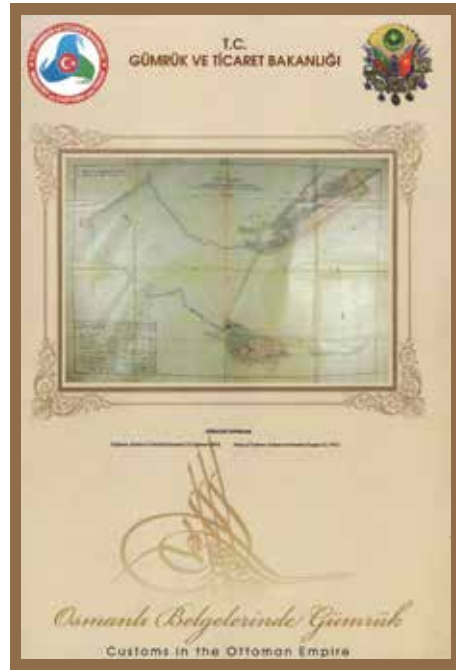
Caddeye bakan cephesinin projesi aynı bugün gibi 21 Mayıs 1898'de çizildi (Ek 5)

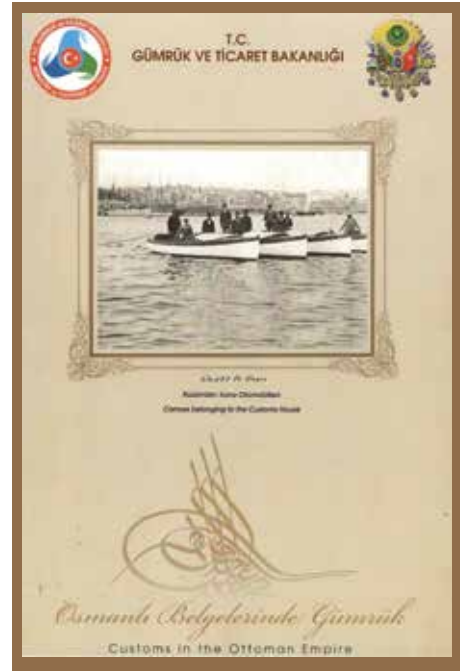
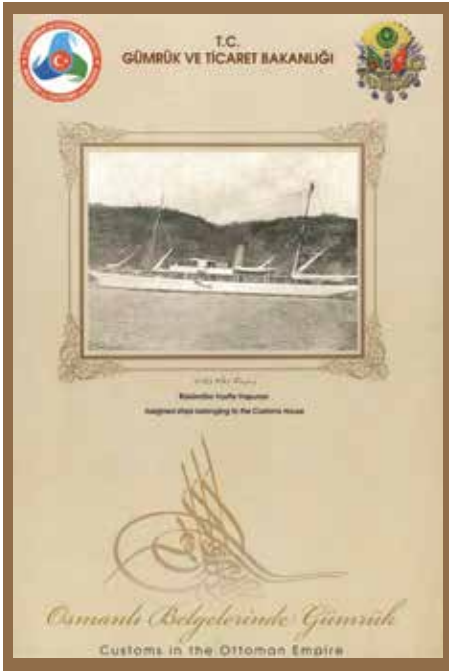
Mişel Paşa Rıhtım Hanı yaptırırken, Karaköy'deki; cami, kilise ve havraları bugüne kadar kalmasını sağladı. (yan sokaklara bakın) (Ek 6)

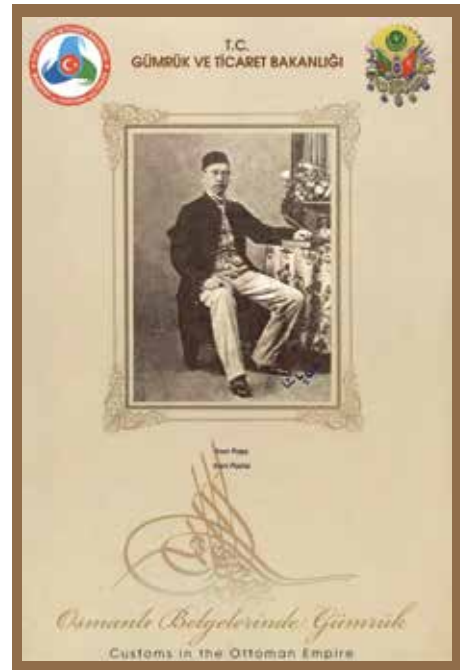
Bugün kalbimizin burkulduğu hanı Dersaadeti çok beğendi. 12 Ağustos 1895'de Misel paşa'ya Meclis İdaresi Reisliği Mecidi Nişanı'nı verdi. (Ek 7)

Dersaadet'in Rıntımları, 12 Ağustos 1923'de Rıhtım Han, Yolcu Salonu Gümrüğü, Salı pazarı ambarları (yani yarının Galata Port'u) o zamanlar böyle idi. (Ek 8)

Rıhtım Han'ın önünde "Rusumat'ın vazife vapurları" dururdu, koşup hemen kaçakçıyı yakalamak için "Rusumat'ın kano otomobilleri" hazır beklerdi. (Ek 9-10)

İlk Rusumat Emni Edip bey bu binada otururdu. Kim bilir hangi katta otururdu, ilk Gümrük Nazırı "Kani Paşa" (Ek 11-12)